

Kultur / Bøger

Amen

KRITIK / 23.04.20

Bønnen er en nødvendig del af det dynamiske liv og en hyldest til eksistensen. Fransk filosof tænker finurligt om bønnens anatomi.

Søren R. Fauth

Den franske filosof og kulturhistoriker, Bertrand Vergely, har skrevet en god bog om bønnens filosofi. Vergely leverer ikke kun en levende åndshistorisk indføring i et fænomen som alle – alle! – mennesker kender fra deres indre tanke- og stemmevirksomhed, bønnen, men prøver samtidig, for det meste med held, at sondre mellem skidt og kanel. Det der let kunne være endt i støvet lærdomshistorie, bliver derved en animeret og animerende affære, der ikke blot vækker til eftertanke og formidler idéhistorisk overblik, men som, i hvert fald hos undertegnede, ægger til videre læsning og ligefrem kalder på en lyst til at bede om det rigtige på den rette måde, om man så må sige.

Bertrand Vergely er distinkt tilstede i sin egen tekst; han har klare holdninger til sit emne, og han er en udmærket skribent og en

FAKTA

Bertrand Vergely, *Giv os i dag... - bønnens filosofi*, Kristeligt Dagblads Forlag

fremragende demaskeringspsykolog. I egenskab af det sidste afdækker han alt fra »moralisk fordærvede bønner« til de »ynkværdige« og »hykleriske« af slagsen, ligesom han har en skarp sans for det han kalder »vanvidsbønner«. Det går for alvor galt når penge og andagt, kirke og stat, bøn og magt blandes sammen. Det glade vanvid viser sig hos milliardæren der beder om flere penge, når den magtfuldkomne hersker tvinger folket i knæ og kræver stadig større tilbedelse, og når Kong Agamemnon i sin iver efter at indtage Troja og få sine skibe fra land ofrer sin egen datter, Ifigenia, alene i et afsindigt håb om at et sådant offer vil give vind til sejlene.

I sådanne tilfælde er mennesket i sine irrationelle kræfters blinde vold, helt og aldeles prisgivet det »urmenneske« som drives gennem eksistensmaskinen »af lidenskab, kærlighed og had, forsoning og brud, nedsmeltning og krise«, hvilket for den ukuelige oplysningsoptimist fra Frankrig – i traditionen fra Descartes og Comte – vil sige så langt væk man kan komme fra fornuftens og kundskabernes evne til at løfte menneskebarnet ud af sin (selvforskyldte) umyndiggørelse.

At bede om noget i trods, at lade sig styre af uophørlige fordringer om mere, andet og nyt, at underkaste andre og lade sig underkaste er at skyde sig selv i skoen og misbruge bønnens hellige sakramente. Filosofi og bøn har en hel del at gøre med hinanden, at bede er at tænke, og tanker kan, som bekendt, føre til handlinger, nogle gode, andre mindre gode. Den oplyste filosof er adskillige hestehoveder foran det uoplyste urmenneske.

Han eller hun ved nemlig at alverdens tildragelser, lykkelige som ulykkelige, kommer og går som en lang uregerlig kæde af vilkårlighed; og, pointerer Vergely på kanten af det lomme-filosofiske og selvfølgelige: »Alt hvad der sker – lykkeligt som ulykkeligt – er udtryk for, at alt kan ske i livet.« Åhhh jo, så sandt, så sandt. Det oplyste menneske ved at ingen bøn kan ændre dette udgangspunkt, at den store ”bevæger” ikke uden videre lader sig bevæge af det lille menneskes utallige ønsker og længsler, og alligevel er bønnen en nødvendig del af det dynamiske liv, en hyldest til eksistensen, intet mindre. Uden bøn, intet begær, ingen dynamik, intet håb, ingen sociale bånd og dermed intet liv. Hør blot den humanistiske filosof

tale til sine læsere fra den ophøjede prædikestol: »At bede er en påkaldelse af *Livets* ånd; Livet med stort L.«

“ De åndløse og ophidsede beder meget. De er sågar befængt med bønner, de beder evig og altid om noget, trygler og presser på.

Og som om det ikke var nok, præsenteres vi et par kapitler senere for en ædel og atomfattende tydning af religionens sociale essens. Religion, doceres det, kommer fra »det latinske ord *religio*, som betyder »at binde fast«, og det er netop det de livs- og samfundsnødvendige sociale bånd gør, binder os fast til et menneskeligt fællesskab drevet frem af »lidenskab og begær«, og dette fællesskab skylder »logisk set ikke Gud noget.« Det er lige lovlig opbyggeligt for en inkarneret pessimist som undertegnede der ligefrem anser det for en ophævelse af tyngdekraften at bryde ud i tilværelsesjubel og humanistisk fremskridtoptimisme, men jeg er godt underholdt og læser videre som om intet var hændt og rammer et par sider senere en fin passage som denne: »De åndløse og ophidsede beder meget. De er sågar befængt med bønner, de beder evig og altid om noget, trygler og presser på. Og det fører ikke til andet end en udmattelse af verden. Stress, den moderne verdens største plage, stammer derfra, fra en ødelagt bøn, fra en ødelæggende bøn«.

Den gode bøn, forstår man, fører ind i nærværet, er en meditativ erfaringsmetafysisk praksis, der hviler på en oplyst accept af altings *vitale* flux. Denne bøn lægger intet øde, men eskalerer livet og det sociale fællesskab og er forankret i den vise accept af altings uafvendelige givethed. Problemet er, hvisker den sorte satan fra sit oplyste mørke i mit sind, at mennesket fremdeles er en lille, i sig selv indkroget bastard der i ni ud af ti tilfælde beder som det har forstand. Og det menneske, kære læser, befinder sig milevidt fra monsieur Vergelys bedrevindende *burde* og hans sekulære, humanistiske

helligkåring af mennesket og de af denne progressive antropologi
afledte bønsidealer. Amen!